

BES^eDA

E L E K T R O N S K A K N J I G A

Josip Murn

Pesmi

Izbor

O M N I B U S

BES^eDA

Josip Murn

PESMI

Izbor

To izdajo pripravil

Franko Luin

franko@omnibus.se

ISBN 91-7301-065-0

beseda@omnibus.se

www.omnibus.se/beseda

AH, TI BORI

Ah, ti bori, moji bori
vnovič zaduhteli so,
glasno na zeleni gori
ptički jim zapeli so —

Vnovič skozi temne veje
sonce je prodiralo,
vedno slabše, počasneje,
kakor da bi umiralo —

In potočka pesmi rahle
v dalji so pojemale,
vetmice se nadahle
ob njih so objemale.

Ah, pihljali so, vršali
vetrci lahno, lahno —
tiho bori tu so stali,
plul mir božji nad zemljo ...

AKORDI

Kdo, ah, zre
onega, ki trpi?
Kdo otme
dušo v uri težki,
nerazjasnjeni —?

Sonce opoldne ne blešči,
zvezda ne sveti opolnoči
v njegov temni hram
kot on sam.

Ni mogoče živeti mu,
ne umret!
V duši prekleti mu
blodi se svet.

ANA

Kadar Ana po trgu gre,
kakor mesec v polnočni ogradi
trabantje ji zvesti slede.

Kadar Ana po gozdu gre,
vsi studenci in breze in bukve
manj glasno šume.

Kadar Ana po logu gre,
v pas in oči vse cvetlice
pred njo in za njo zarde.

Ah, Ana, ti pomlad in sonce,
ah, Ana, in kdor je s tebó —
a jaz pojdem in v duši norčujem
se z usodo svojó!

BALADA

O Damijan, Damijan,
ne bodi vendar preveč bolan.

Pošljem rajši ti vinca pit,
da potolažim soseda te skozi zid.

Meni ni tudi nič kaj lahkó,
pa da bi skoro mi že bilo!

Takrat potrkam, Damijan, ti na zid,
takrat bom mandeljnov in življenja sit.

ČE NA POLJANE ROSA PADE

Če na poljane rosa pade,
poljana ljubeča blešči,
če na poljane slana pade,
pomlad jo oživi.
Kostanji, lipe zelenijo,
če ptič jim poje maj,
kostanji, lipe govorijo,
da vse se vrne kdaj.
Le ti, pomlad, ki v srce siješ,
le ti ne prideš več nazaj?
Ah, če enkrat samo se skriješ,
umrla si za vekomaj?

DOLGA, DOLGA JE ZIMSKA NOČ

Dolga, dolga je zimska noč,
zunaj brije pa, veter mi ruje;
jaz ne spim, ni zaspati mi moč,
bdim, kot mati nad detetom čuje.

Kara tiha me, temna noč,
kara vest me, srce ne umeje;
tako veter tam zunaj naraščajoč
neobčuten krog hiše mi veje.

Enaka sva, veter! Kot tebe, tako
življenje drvi me brez meje —
vsake dveri zaprte, nanje trkam s prošnjo,
a nikjer se srce ne ogreje.

ENAKA

Kedar pomlad v deželo hodi,
posestrima se ji rodi,
kot dobri Bog mi v dušo vodi
vesele, jasne, mlade dni.

To je moj pir, pir hrepenenja,
in polna duša prekipi,
in prostor ves, ves lik življenja
zrcali v njej se in gubi.

Ah, božji svet za tiho reko,
ko prvi cvet se prebudi,
in tihi šum za tiho reko
in beli prstki in drobni ...

Prostrani nebes, dih pomladni,
v njem ptič se ne nažvrgoli,
in v soncu ne, ne v senci hladni
se ne namisli gorka kri!

EPITAF

Življenje celo sprt, nestalen,
miru resnice, sreče je iskal —;
njegov bil smoter temen, daljen,
umel ga ni, zato je pal.

*FIN DE SIÈCLE***I**

Kje zdaj si, ljubica ponosno hiadna,
komu zdaj sije tvoj neskončni dan?
Ti ne razumeš? ... Tiho, tiho, jedna,
samo noči izdih je to nezvan —

Koga zavračaš zdaj s pogledom mrtvim,
kdo pije luč nevzdramnih ti oči?
Kdo zre božanstvo v formah, gestah tvojih,
ti bitje mrzlih harmonij?

Umreti vsem... ljubiti v duši tebe!
Ti si kot kip, kot marmor izklesan,
kot Amor, ki z napetim lokom meri
sred šumnih vodometrov in platan.

II

Da sem te ljubil, bilo mi v pogubo,
postala si mi smrtni angel moj,
vse, kar mi sveto bilo, drago, ljubo,
vse zgubil nizko sem to noč nocoj.

Kot blažen duh tam ob neba prestoli
v svetost mi duša verovala je,
v lepote večnost, ki jo kerub moli,
v dobroto, ki nas v svet poslala je.

Prevzvišena, da se je greh dotakne,
prepolna diha sladke tajnosti,
slutila ni, kako pod njo razmakne
prepad najpodlejše vsakdanjosti ...

Poglej, kak svet neskončen, kak širok je,
poglej, kaj potov, kaj strani — zdravstvuj,
in nikdar, kak prepad srca globok je,
kaj bila si mi, kaj si zdaj, ne čuj!

III

Srce je žalostno in bolno od tesnobe,
duha objeti duša hrepeni
v življenju, polnem nenasitne, mračne zlobe,
na potu, ki mu sonce ne blešči.

Kar vzeti more se, to ste mi davno vzeli,
kar netilo, ne gane več srca;
z roko pregrešno vi razrušiti ste smeli,
kar se postaviti nič več ne da.

Ah, ne ... ne muči srca v njegovem nemiru
otroški srd, pozabljene solze,
to vranci so, ki divje v zadnjem, prostem diru
čez trupla znanih ranjencev beže!

Srce je žalostno in išče si rešitve,
duha okleniti se duh moj hrepeni
kot čudopolne, pol pozabljene molitve
iz davnih, davnih, srcu milih dni.

HEJ, KUPIL SI JAZ PIPO BOM

Hej, kupil si jaz pipo bom,
kovano, lepo pipo,
al s hišo vanjo vrezano,
al pa s košato lipo.

In v dolгих dnevih bom kadil,
ah, saj to mora biti —
Med svet sem šel, pod nos dobil
in — moral bi kaditi!

Nazaj prišel sem zdaj teman
in sit ves vsake tlake;
kadil bi le svoj živi dan, —
preganjal si oblake!

HREPENENJE

Pa te zapustim, devica,
pojdem na planjavo,
na prostrano polje,
v široko daljavo.

Tam pobratim se s planjavo,
z izpodnebnim zrakom,
pa postopim tam za plugom,
z veselim korakom.

»Dobro jutro, sveža zemlja,
sonce še za mano —
a prišel sem že jaz s plugom,
s kolci sem in brano!«

In narežem brazd si
čez polje široko,
pa začrtajo se brazde
v lice mi globoko...

A jaz sejem, orjem, žanjem
v bogu dopadljivem leti
in prepiram se, pogajam
z doktorji in s kmeti!

JESEN

Jesen...
Večne kaplje dežja
ob okno bijo,
za drugo spet druga
počasi, težko.

Zdaj pa zdaj
zašumi po vrheh,
z ropotom zgubi se
sad zadnji na tleh ...

Ta dušeča megla
se vali kot oblak,
kot skrivnostno kadilo
v sneženi zrak ...

Motna reka kipi
in zvoni nekje
tak čudno, tak daleč ...
H pokoju? ... Bogve ...

Sladkotožni čas
dušo v sanje topi,
a ta sapa ledena
pretresa kosti...
Jesen,]esen....

JESENSKA PESEM

Kaplje, drobne dežne kaplje
padajo izpod neba,
kot kropila siva megla
zemljo bi zdaj — mrtveca.

Brez zelenja in življenja
se razteza širna plan,
le nad golim, pustim poljem
kraka smrtno pesem vran.

Motna kot mogočni vali
silna reka proč drvi
in nekje tam daleč, daleč
zvon na zadnjp, pot zvoni ...

KAJ TAK ŽALOSTEN, TIH IN ZAMIŠLJEN

(Narodni motiv)

»Kaj tak žalosten, tih in zamišljen sediš?«
Ah, kaj takšen bi vam se ne zdel —
»Kaj tak bled se in mrtev ko duh nam zdiš!«
Ah, kaj takšen bi vam se ne zdel —

Globoka mi žalost razjeda moči,
težki kamen na prsih leži;
in ko sanjam, na odru se zdim,
majhen križec v rokah držim.

Res, ko se zbudim, gledam beli dan,
pregnana je noč, in res sen je pregnan,
a če bije srce še, poslušam plašan,
rokó si polagam na levo stran.

Še bije srce mi, še moči je, oja!
A jaz vzamem ženó si, da bodeva dva;
vzamem kmečko si, s trdo, koščeno rokó,
čez ramo pa kóso imela bo.

KJE TIHI SI MI DOM

In še in še in vedno bolj
prši sneg, naletava,
in sam sem sredi večnih polj

..

m noga se mi pogrezava. —
Kje tihi si mi dom,
ti sreča moja prava?
Nocoj, kedaj te videl bom,
ti sreča moja prava? ...
Prostrane dalje mrak molči,
prši sneg, zamrzava ...
ah, v srce, zdi se, naletava.

KMEČKA PESEM

Prelepa vaša hiša, oj,
prelep je res vaš dvor
in lepa miza bela mi,
nad njo sv. Izidor.

Alenčica, Alenčica,
naj sveti Izidor
varuje lepo hišo ti,
varuje lepi dvor!

Iz hrama ajda naj diši,
naj očka ti živi,
štej doto, ne preštej je ti
tri dni in tri noči!

KO DOBRA VE SE MRAČE

Ko dobrane se mrače,
k meni spo glasovi tihi
kakor tožbe tajni vzdih
src, ki v žalosti žive.

Mir, ah, lega na zemljo,
meni ni ga moč dobiti,
ni mogoče potopiti
duše v spanje mi sladko.

Tihi, polunočni čas,
trepetanje zvezd v višavi,
glas vpijočega v puščavi,
trs samotni to sem jaz!

Pridite, nevihte ve,
pridi, burno ti življenje,
pridi, šumno koprnenje,
in prevpijte mi srce!

Jasnih, jasnih, sončnih dni,
polnih borb, polnih ječanja!
Tiho, tiho dalje sanja
noč z bleščečimi očmi.

LADJA

Oj, kako na sinjem morju
jadra se leskečejo,
oj, kako nemirni vali
okrog njih trepečejo! —

A nad ladijo vesele
utve poigravajo,
sonce in morje peroti
njihne poljubavajo.

In nad ladijo mogočne
megle se prerivajo,
težke megle, črne megle,
o viharjih snivajo...

*LETSKI MOTIV***I**

Tki mi platno, a ne tki za jadro,
šij mi sedlo, a ne šij za konja —
Kaj mijadra, belajadra,
kaj mi konji, rjavi konji?

Ah, usoda moja zlobna,
tej usodi je ime — prekletstvo;
dvesto jader ne odpelje,
tisoč konj ne prehiti je!

II

Ne potožil bi, pa moram,
mogel ne bi, da je lažje —
hej, za vse je poskrbljeno,
zame najbolj vražje!

Pridi, sonce, da se merim s tabo!
Sončna luč zbežala.
S tabo, noč, naj se pomerim!
Pa ni noč obstala.

MED VRBAMI, OJ, TEČEŠ

Med vrbami, oj, tečeš,
Sava bistra, šumna ti,
lepo dekle pa se skriva
v tihi, beli čumnati!

Lice nje tako je rdeče
kakor sama gorka kri,
kakor rosa v zgodnjem soncu
v mojem srcu mi blešči.

Jaz oženim se in vzamem
lepe ljubice rokó,
to bo svatba, to bo radost,
da nikoli še takó.

MIR

Zvezda nebroj
blešči pokoj,
lahno zlati
noč pod seboj.

Vse brez glasu,
polno miru...
In bolj žari
se plašč Bogu.

MISLIL SEM NA PROŠLE DNI

Mislil sem na prošle dni,
mislil na sedanje,
srež po vejah mi blešči,
palo ivje nanje.

Slana že in mraz pekoč,
prišli so vetrovi,
prešla je Mihelska noč,
tu so zimski dnovi!

Tu, ah, zima je sopeč
v coklah in s kožuhom,
in napuh moj ves je preč,
saj ni nič z napuhom ...

Mislim, poročim se ž njo,
pa vas vabim v svate —;
plesal z ženko bom svojo
do vse zore zlate!

MOJ SEN

Sanjalo se mi je sinoči,
imel sem čuden, čuden sen:
na postelji bolan sem ležal,
bil dan jesensko je meglen —

Oči sem motne v strop upiral,
mladostne dni premišljeval,
klel jezno mračno uro rojstva,
ko greh me je na svet poslal —

Haha, vse nadeje blesteče
raztrgal mi je kruti svet,
haha, v obupanosti slepi
v pokazani sem stopil sled! ...

Brez srca sem z enako mero
v nesrečo sem ljudi pehal,
dokler ves strt, bolan se nisem
na postelj smrtno prikoval —

Tu trepetalo mi telo je
in s strastmi mučeno srce —
kraj mene »ona« je drhtela,
upirala oči je v me ...

A v izbici je stranski zame
tedaj ihtel, ihtel nekdo:
tam mati solzna je sedela,
molila je srčno, srčno ...

NA PERONU

Kakor blisk drčijo vlaki,
kot nevihta mimo vro,
dima z njimi spo oblaki,
spremlja jih z očmi nekdo.

Čaka danes, čakal včeraj,
čakal je še prejšnji dan —
čakal zjutraj, zvečer, zmeraj,
zmeraj čakal je zaman.

On je, ah, brez domovine.
No, a kaj, a kaj je to?
Da, živi se brez očine,
a ne prašajte kako!

On brez drugov je vdanih,
skoro vsakdo mu je tuj.
Src zdaj zvestih čaka, znanih ...
Zopet vlak bo tukaj — čuj!

Hlastno, hlastno ga on čaka,
otopel mu je izraz.
Zopet pravega ni vlaka;
dim le puha mu v obraz.

NAGELJNE POLJSKE

Nageljne poljske sem nosil,
rdeče ko kri,
klila ljubezen si moja,
cvela si letne dni.

Zdaj te ni, sonce rumeno,
tiho počiva polje,
golo je in pokošeno,
daleč oblaki beže.

Zdaj te ni, ljubica moja,
in kje miru zdaj dobim?
Ni te več; i od pokoja,
i od miru zdaj bežim.

Ven bežim v polje samotno,
še in še daleč naprej,
samega sebe tam slušam,
sebe in žalost brez mej.

NE VEM, KDO BOLJ JE TOŽEN

Ne vem, kdo bolj je tožen,
škrjanček ali jaz,
ah, njemu kakor meni
tesnó je isti čas.

Škrjančku več leteti,
več peti ni mu moč,
ker zemljo mrak objema,
ker nanjo pada noč.

V eselo z vami peti
i meni noč ne da,
a noč to bolj je huda,
to noč je v dnu srca.

NEBO, NEBO...

Nebo.nebo
in neskončna, brezmejna ravan!

Pijano oko
žari in iskri
in vpija ta svet prostran.

Horizont molči.
Od neba sem mrak hiti ...
le še tam iz daljave
v te proste širjave
brezmejno prost nekdo beži.

NOČI

I

Monotono
se koraki
v trudno tmo gube,
mračnoleno
le oblaki
proti severu hite —

Ah, visoka
okna njena
so mrtva,
znana roka
osvetljena
po zavesah
ne igra
in nobena
luč mehka...

Pač nje duša
davno sluša
dolge noči
tihi raj —
Tu minuta
za minuto

težko plava
v noč prečuto
v vsebrezkončni,
nepovratni kraj — —

II

Čuješ, čuješ,
duša hoče,
k tebi hoče
po svoj dan! —
Pridi, pridi,
Alma, pridi...
Ah, zaman —
Od zidovja le odmeva
blodne duše
nočni jek...
Večnost, večnost,
duša plaka,
ker tak mučen
smrti beg —

V globočinah
žgoče duše
čutim, Alma,
tvoj obraz —
rn nemirno
polje srce,
in nestrpno
čakam jaz.

III

Po teminah
vlažne noči
hladni vetri
vejejo,
v razdejanih
mračnih dušah
tak strasti se
smejejo ...
Temnih, temnih,
nerazrešnih
misli morje
tamkaj spi —
Ugasni, ugasni
v globočinah
noč z Žarečimi očmi!

Alma, glej, kak lučke
trudno se leskečejo ...
Kakor duše
neutešne
tak trepečejo,
zadnje žarke
dolge, mehke

v temo mečejo,
ah, in teme
grozne noči
dvigniti se
nečejo.

NOČNA POT

Zopet bližam se
izza tihih vod,
spremljevalec moj
je nebeški svod,
spremljevalec moj
je nad gozdom megla
in tihota polnočna vsa.

Kakor sen mehka
po svetu vsem legla je ...
Iz duše nenadoma
v noč misel odbegla je,
trenutij bleščečih plod ...
In ves neizmerni svod
v globočinah vod
tak žarno trepeta ...
Stomilijonske se
na njem zvezdice bližajo,
bleščeče se križajo
in svetla njih vsaka je pot.

O MRAKU

Po jezeru priplule
mi divje so gosi,
to v mraku je, jeseni,
in ko megla leži.

Molči ves svet pod rrleglo,
i jezero molči,
gosjak samo tam včasih
obupno zakriči.

Po njemu se mi toži,
na srcu jad leži;
no, bogzna al za mračne,
al za jasne moje dni ...

OREL

Med bregovi skalnimi
reka je temnela,
brez šumenja, brez glasu
k morju je hitela.

Sonce svetlo ni nikdar
osvetlilo dna ji,
molk in božji duh vladar
bivala v tem kra.ii.

Kot globoka se skrivnost
reka ta je vila,
orla mladega samo
tiho je krmila.

In usodna ura je prišla,
orel zrastel, odletel je;
vedno više brez miru,
nad ves svet se vzpel je!

OTOŽNOST

Koliko je rožic sred polja,
ali zame ni nobene —
koliko je misli sred srca,
a vesele niti ene —

Radost šla je, a prišla
žalost in vse njene hčere:
trpkost, zlost et cetera,
pa — zamera vrh zamere!

PA NE POJDEM PREK POLJAN

Pa ne pojdem prek poljan,
je v poljani črni vran,
je v poljani noč in dan.

Jaz bojim se ga močno,
črno vranje je oko,
črna slutnja gre z menó.

Ah, v tujini bodem pal,
vran oči mi izkljuval,
krakal bo, ne žaloval.

PELIN

Pa pesem hočemo na čast
pelinu to zapeti,
poživi bog njegovo rast,
in sonce nanj naj sveti!

Kaj nagelj nam in roža sta,
marjetica v livadi '?
Le pelin pili smo z vrta,
ko bili smo še mladi!

In zrasli smo in vse lahko
nam hodi zdaj po sveti —
in v čast pelinu pesem to
spet s konca dajmo peti!

PESEM

Prelepa noč, pomladna noč
na zemlji je nocoj,
kaj bi mi noč, pretopla noč
za mano, pred menoj?

Kot v robstvu ptič bi v čisti zrak,
v najdaljni kraj sveta,
odvalil mrak bi, molk težak
in žalost od srca.

Prihajajo, žalujejo
vse misli v duši tej —
za kom, zakaj žalujejo?
Ti čula, noč, si, v nič razvej!

PESEM

Ne bodem takrat strepetal,
ko smrt po mene pride bleda,
ko tajno grozovito me
poljubi žena votlogleda.

Ne bodem takrat strepetal,
ko mi srce utripati prestane,
ko iz očesa mrklega
trpljenja zadnja solza kane.

Ah, v onih mrzlih mi rokah
ohladil vroči se nemir bo,
hej, odletel takrat na vek
od srca splašeni vampir bo.

PESEM

Kakor roža na poljani
vsa mi v svatovskem bleščiš,
ali greš mi v svate, dekle,
ali sama se možiš?

Oj, ti dekle, dekle moje,
nagelj poljski že cvete,
rastejo že rdeče rože,
od želja srce mi mre.

Oj, to dekle, dekle moje,
pojdi, pojdi za menoj,
kakor veter z drobno travo
jaz igral bi se s teboj!

PESEM

Lep, prelep je šopek ta,
zlate v njem so niti,
kdo do smrti zdrav, vesel
bi ne hotel biti?

Dolga, dolga pesem ta,
ki tako začenja,
tiha pesem iz srca,
pesem hrepenenja.

Ptička mi jo žvrgoli,
starci zanjo vneti,
z gore so višarske šli,
težko jim umreti ...

Brez ljubezni hodim jaz
in brez nad po sveti —
lahek bo poslednji čas,
lahko mi umreti.

PESEM

Zapela sinica je
pesem žalostno,
kak na svetu se
brez veselja živi...

Mladenič šel tod osorej,
slišal pesem to,
kot še nikdar poprej
srce ga teži ...
Težko, težko
živeti je samemu
brez ljubice,
težko, težko
brez srca,
ki zanj živi,
ki ga ume
pod trudni čas.

PESEM O AJDI

Kakor bela grud
gorka od krvi,
mlade radosti
v cvetju ajda diši.

Že vsa polna medu
zacvetela je,
pala k nogam ko v snu
ji čebela je!

Grud prostrana jo
napojila je,
z božjo pomočjo
vase skrila je.

Zdaj stoji, diši,
na daljave blešči,
ko golob mi upira
v svet rdeče oči.

Kadar klas šumi,
kmet počije se,
kadar ajda diši,
ji odkrije se!

Plača za ves trud
z medom kdo, s krvjo?
Ktera druga grud
nežna je tako?

Ah, že skoro bo prišla
mrzla in hladna —
na ves svet
legla je čarovnica.

PESEM O KLASU

Kot z zelene gore
cesta, ravno polje,
kot ves pisan svet
nam se dnevi vrste!

Glej, izza teh brez
polje in polje,
tako daleč čez
vse nam v zrno gre.

To je naša last,
vse za naše dni!
Sebi v slavo in čast
todi klas zori.

Da obvaruje Bog
hudih ur ga, vetrov,
da povsodi okrog
zlije svoj blagoslov!

Na Medardovo jasnih dni,
mirne daj Margaretine,
da se svet veseli
lepe letine —

da neznan glas noči,
ko s temo govori,
da nam daleč zbeže
hrepeneče skrbi!

Da, za kruh, da, za klas
Bog usliši nas,
čez razore zavej
sredi urnih maš;

naj se dnevi vrste
kot svet pisan z gore —
Prepelica, hej, čez polje,
hitri veter, zavej čez gore!

POJENEC

(Narodni rnotiv)

Cel svet molči,
mrak v potoku črni,
in čez nebes leti
zadnji tič pred nočjo —
Tak mrtvó ... tak hladno ...!
Le še tamkaj nekdo
kot pojenec ječi,
proč izmučen od pekla beži —

POMLADANSKA ROMANCA

Odprite okna, odprite duri,
mimo jezdi vitez sveti Jurij,
sveti Jurij na konju,
na lepem konju,
sveti Jurij nam milosti daj!

Sveti Jurij je velik svetnik,
premagal je kačo ta božji vojniki,
bila kača ta: zima—zmaj;
prekrvave lise,
zmajeve lise,
žene že cvetni gaj.

Odprite okna, odprite duri,
nanje trka vitez sveti Jurij,
sveti Jurij v tak lepi opravi,
da privel je v tej lepi opravi
lepe dneve nazaj.
Vsi ti dnevi,
Jurjevi dnevi
v deželi so zdaj.

Sveti Jurij ta ni pa le cvetni maj,
sveti Jurij je božja svoboda

in življenje in moč in priroda,
in tema le zimski bil zmaj...

Sveti Jurij ko sonce v njo gleda,
sveti Jurij skozi okna k nam gleda,
odprite mu vse na stežaj!

In svetnik sveti Jurij
vesel skozi duri
k nam pridi nazaj!

POMLADANSKA SLUTNJA

Pomladanska slutnja
k nam v deželo gre,
zdravo, Bog in sonce,
gora in polje!

O vas vedo ptice,
lahno žvrgole,
noči vedo tople,
sivi somrak ve.

O vas vedo bilke,
v log devica spe,
tam za logom, v polju
vsa ko mak cvete!

PRAZNA JE ŠIROKA CESTA

Prazna je široka cesta,
zvezde ostro mi bleščijo,
modreci, ljudje iz mesta,
hvala, tiho v mestu spiyo.

Bogme, kam tako po cesti?
Bogme, kam srce si misli?
Ah, domov po tej grem cesti,
kam srce drugam naj misli?

Vzad, poglej, kipe mrakovi —
naših gor so to vrhovi!
V levi, desni, glej, temina —
naših polj je to širina!

V srcu polno zdravih moči,
kaj bi mi, ve čme misli?
V jasnem je o polunoči,
kaj bi mi, ve čme misli?

Kdo bila vam mati,
kdo bil vam je kum?
Ah, vas skupaj ne oplašiš
bodri se pogum!

*PRED MARIJO***I**

Plapolaj, plapolaj
večna luč pred Marijo!
Ah, v srcu je tak tesnó,
plapolaj luč pred Marijo!

Skrivnostni mir, sveti mrak ...
čarobno se lučka utrinja ...
lahno dviga se, pada spet ...
smrtna senca izginja ...—

II

Mene obdaja tema
blodnje in zmote globoke
in k tebi iztezam roke,
kraljica moja!

Ah, ti moja mladost
z grehi ponižana,
, ah, ti večna krepost,
tolikrat križana,
nazaj te želim!
Tu v samoti,
v smrtni tihoti
pred tabo klečim.

PRIŠEL ČAS JE KROG BOŽIČA

Prišel čas je krog božiča,
bele naokrog gore,
k dvorom bliža se lisica,
v snegu zajčje so steze.

Mrzla polja so, gozdovi,
mraz in mrak v deželo gre,
snega polni so vrhovi,
zvečer poti so težke.

Mlin ne gre več zaporedom,
voda čezenj manj šumi,
potok skriva se pod ledom,
curek skozenj čist blešči —

To so zimski, zimski časi,
sever poti je zamel,
skozi okno zrem po vasi,
skoro bi kosminke štel.

Skoro bi kosminke štel,
svet se ves mi je zaklel,
z žalostjo, bledó nevesto,
ah, živeti sem pričel.

PRIŠLA JE JESENSKA NOČ

Prišla je jesenska noč,
proč je moje spanje, —
misli mro obupujoč,
kdo se zmeni zanje?

Prišla je jesenska noč,
proč je moje spanje. —
Jaz sem topol samujoč,
ki ne seje in ne žanje!

PROSINEC

Kot velika tajna
bodi ta ljubav,
kakor bela slana,
tiha sred planjav.

Kaj je svetu treba
naših skrivnih slov?
Kaj nam tu v zatišje
glasni šum njegov?

ROMANCA

Semeniščnik mlad s kitaro
poje, Bogu daje hvalo
noč in dan,
s stene sveta Magdalena
v žarkih večnega plamena
gleda nanj.

Zunaj v senčnatih vrhovih
jesen ob prijetnih dnovih
mu šumi,
tam v daljavi čez poljane,
kjer se komaj bilka zgane,
ptič leti.

Ajesena ne posluša,
ne želi daljave duša
mu zaman,
harnonije duš brezimne,
Bogu poje večne himne
noč in dan!

ROŽICA

Kje si bilo, sonce zlato,
da zgrešilo si nebo,
nisi zemlje obsijalo,
me pustilo tak samo?

Kje, oj kje, si se mudilo,
ne me prej pozdravilo?
Biserov iz hladne rose
nisi mi napravilo?

Hladna rosa se v ledeno
slano spremenila je,
a ta slana, sonce zlato,
ah, me umorila je ...

SEMENJ

Tam na trgu, na belem, šotori stoje,
prebeli, veseli šotori,
pred temi šotori pa ljudstva šume,
sprehajajo doli se, gori.

Pod lipo pri mizi županek sedi,
de mu župnik sam: »Bog blagoslovi!«
»Na veke«, župan de, tako mu veli,
da vroči ti sejmski so dnovi.

Neusmiljeno, vzad bolj, birič se drži,
ima brki on — turški dve sablji,
z adjunktom šepeče sodnikova hči,
kapelan pridrvi v konfertablji.

I jaz sem med ljudstvom, a tih in neznin —
mar bi žid bil kje v mestu veselem —
pa, ah, na nesrečni, nepravi dan
zablodil po svetu sem belem.

SKLONJENE POZNAŠ CVETICE

Sklonjene poznaš cvetice,
ki jih veze v okno mraz?
Njih povešene glavice,
njih ledenomrzli kras?
Hčerke zime to skeleče —
noč, to jim je sojen čas!
Okno v severu šklepeče —
kri zastaja ... gine glas ...

A'h, to so vse one sanje,
ki jih sanjal je poet ...
temne, mračne in brezdanje.
Mraz, to redki jim je cvet!
v čas svetlobe dneva medle
v nič njih ne izgubi se sled —
Spet so kaplje se sesedle,
spet se je ponovilled.

SLIKA

Z neba sonce gleda
ukrajinske stepe,
ki tako so mirne
in otožno lepe!

Z neba sonce gleda
ocean šumeči,
ocean globoki,
vekomaj kipeči.

Z neba sonce gleda
bednega zemljana,
ki je slika stepe,
slika oceana.

SNeg

Brez konca padaš, drobni sneg,
na tihi gozd in na poljano,
nekje kraguljčki, hitri beg,
spet molk za mano in pred mano.

Kaj moč mi, čas, kaj si mi dan?
Kar bilo — kot v sneg zakopano!
Kar bode — kot ta tiha plan
brez konca širi se pred mano.

SPET ZELENE NAM VRBE

Spet zelene nam vrbe in šume,
veseli vetrč mimo gre,
a skriti so še v polju klasi;
škrjančka ni še, lastovke drobne,
pa ker nobeden še od teh ne ve,
da že pri nas so takšni časi.

No, mene bele breze vesele ...
kot bilke iz daljave k nam blešče,
za njimi sonce tam zahaja;
nemirno kri mi že po žilah gre.
Čemu? Zakaj? Zaman zares v srce
prišla ljubezen ni brez konca in brez kraja!

SV. PETRA NOČ

Mesec gre nad goro,
gledal bo na zemljo
dolgo vso noč.

Ej, mesec gori gre
nad gore in vode,
jaz pa denarce
imam svetle.

Mesec tak svetel ni,
kot so denarci ti,
hej, Peregrina bi
vstala ob polnoči.

Mesec dostojno zre
doli z neba —
kot pometena vsa
gladka je pot, svetla.

SVETO JUTRO

Gasni na nebu zvezdec sev,
pihlja nalahno sem od vzhoda,
in temni, nočni pajčolan
gubi z nebesnega se svoda —

Z njim vodeni neba azur,
kot plakal za zvezdami bi,
rosi narava cela se,
kot močil jo s solzami bi —

Tak tiho je, tajnostno vse,
kot da je v bajni mir zakleto ...
A čuj zvonjenja daljni glas,
napočilo je jutro sveto

ŠENTJANŽEVO

Na nebu zvezde se prižigajo,
kresnice iz lesov se dvigajo
v poletno noč.

Studenci tiho se pregibljejo,
kot v sanjah praproti se zibljejo
v poletno noč.

Cvetov zdaj čas in čudnih je semen,
vse polno gleda vejic iz slemen
v poletno noč.

Vse polno gleda vejic mi iz koč,
obstal tam sveti Janez je, gredoč
v poletno noč.

Obstal tam sveti Janez je gredoč,
do rane zore še kresnikujoč ...
in vso to noč!

ŠKOTSKA BAJKA

Po razoru kmet koraka,
vse jesensko že nebó,
v trudno zemljo setev meče,
up on svoj — ozimino.

»Da prej pridejo snegovi,
preden se razprede mraz,«
v srcu svojem je izmolil
Bogu očenaš.

»Da v pomladi ima novi
žito polno, lepo rast,«
v srcu jančka zaobljubil
Bogu je na čast.

»A če pridejo mrazovi,
in čez polje ni snega —«
v srcu svojem je izmolil
očenaša dva.

»A če pridejo vetrovi,
in na polju bilke ni...?«
v srcu svojem je obljubil
Bogu jančke tri.

»Pa če vse se izjalovi,
in ozimine ne bo —?«
Bogu je svoj dolg obljubil
in v oltar ženo.

TI SAM SI DRAG SI

Ti sam si drag si, ljubiš se na sveti,
ti sam si mati si in oče svoj,
lažnivi ljudstva so in bratov so obeti
in zbirajo dan temni nad teboj.

Komu bi iz srca verjel, da ljubi,
in varen kam naslonil bi glavó?
In kdo te ne proda hladno pogubi
in — ne žaluje za teboj gorkó?

Iztrezneš se in padejo zavesa,
in vzgajaš se — in kakor znaš, živiš,
in mnogi se v skrbah zate še trese,
a storil davno že čez te je križ.

TO JE LEPO

To je lepo na svetu,
ko spem v življenje prost,
ko neodvisen in preziran
vsak dan drugje sem gost,

ko samemu že zdim se
življenja sit, odveč —
zaman po sreči svojih let,
zaman po miru koprneč,

ko skoro že premaga me
usode zla premoč
in težko skrivam bol,
hladno se smehljajoč.

TO JE LOVSKI ROG

To je lovski rog! Čez hribe in doline
se zlega naokrog,
odzivljejo se skale in tišine
in gaj in plan in log.

Odpalo bukvam je in hrastom listje,
korak pa v njem šumi,
studenec mrzef ves in tih in čist je,
a k srcu polje kri!

Glej jasne, strme one visočine,
kjer sneg tam plameni,
planote, glej, globoke te doline —
miru tu najdeš ti!

Zdravstvujta mesto, visoko dekle ti,
srce tu skameni —
Življenje drugo hočem zaživeti,
tam, kjer ga volk živi.

TRENUTEK

Tam v daljavi, ne ve se, kam ptič leti,
tam v nižavi, ne ve se, kam se spusti
na skrivaj;
tako v duši lep trenutek zbeži
in ne vemo, kam, kje se zbudi
še kedaj.

UMRL JE

Umrj je ... Kdo spozna skrivnost življenja?
Umrj težko, strt od življenja
in nerad.
V trenutku zadnjem imel največ nad,
potlej v solzah se vdal usodi ...
tako umrje zadnji v sveti.

USODA

Na zemlji noč leži,
v vrhovih hrast ječi,
razbij se, noč, gozd, daj poti,
na poti popotnik stoji! ...

Čudež se ne zgodi,
čudež sam — to si ti!
Pride žalost pa se ji odkrij,
obup pride — hej, na upanje pij!

USODA

Oj usoda,
ti trdi kmet,
in jaz nesrečni tvoj
mladi zet!

Pa odtodi grem
jaz po svetu k ljudem,
tam vdovo z denarji dobim
in ž njo zaživim...

Pikapolonca, ho,
zleti na Šmarno goro
in prinesi denarja mi
polno mošnjo!

V DALJAVI

V daljavi motni,
glej, zvezda se žari,
glej, zvezda se žari,
bledi in rumeni.

V poljani tihi,
glej, reka se srebri,
glej, reka se srebri
in v čmo noč hiti.

v človeškem srcu,
čuj, nade se rode,
kot zvezda so svetle,
kot reka odhite.

V DREVOREDU

Brez konca
razteza se drevored.
Od sonca
iskri sneg in led
kot diamanti —
Dolge vejice
brezove
ne šumljajo,
se ne klanjajo
in same ne znajo,
kaj sanjajo
tak mrtvó...
Iz prejice
svilene tak mehko
natkane vršičke imajo —

V PARKU

Mrači se.
Lahno,lahno
gube se kulise
pred dušo temno,
en hip, še en hip,
en utrip
je telo.

Kostanji molčijo.
Ah, skoraj bo noč,
skoraj v harmonijo
neslišnih glasov
duh kot nov
plul bo sanjajoč,
pojoč ...

V prvem žarku
gori zvezda že,
že listi po parku
počasi blede,
v svojo skrivnost
dušo tope...
O radost!

Že s svetlobo rožno
se zлива mrak,
kak nervozno
trepeče zrak...
Tu sem, tu,
kot eter lahak,
brez glasu...

VEČER

To mehko ono je zvonjenje
iz tihih, nepoznanih dalj —
Molk, kes in gorko hrepenenje,
da nikdar bi vas ne poznal!

Srce molči in pričakuje,
a ni stopinje od nikjer;
zamisli se in po nečem žaluje
ves dolgi, samski mi večer.

VIGILIJE

Po temoti čez planjavo
v polunočni pozni čas,
mir znaneč, živečim spravo,
plove jasni, tenki glas.
V duhu nemirno, vroče spanje,
v skrivnostno nočno šepetanje
tak mehko prosi, vabi nas ...
v njem daljne, nepojmljive tajne,
ki mesta ni na zemlji zanje,
pred dušni stopajo obraz.

Nobena zvezda v noč ne sije,
po temi tma se težka vije —
umrlih duše, bele lilije,
pojo in molijo vigilije.

VI SOKA MOLITEV

Večni Bog,
pred tebe poklekнем tja
in prosim te sklenjenih rok
in iz vsega srca:
obvaruj me blamaž
kristjana vdanega,
nepotrebnih fraz
in vsega dognanega;
obvaruj me barbarstva
invseganeblagega,
varuj me varstva
prijatla predragega ...
ah, in daj mi moči
premagati blesk oči
in sebe premagati zlobni čas,
daj okusa mi pravega
in usmili se mene vihravega
vsem ljubim ljudem na rovaš!

VITKI HMELJ NA POLJU RASTE

Vitki hmelj na polju raste,
a na gori vresje klije,
hej, visoko hmelj naj zraste,
v vresju dekle odpočije.

Visok bor stoji na gori,
ptič vesel mi v njem prebiva,
srce ljubi te, mladenka,
ljubica ti ljubezniva.

Lice tvoje — cvetje v polju,
stas tvoj — jela ni tak tenka,
srce pa — ne ljubiš ti me,
in — le to zanič, mladenka!

VLAHI

Z mehovi pod pasho gredo,
v dolgih plaščih suknenih gredo,
k tlom sklonjeno glavo,
vsi imajo visoko telo
in držijo se žalostno,
da nikoli tako.

s piščalmi na ustih gredo,
v klobukih širokih gredo
in zdaj z desno roko
in zdaj z levo roko
piščali prebirajo žalostno,
da nikoli tako.

Z mehovi pod pasho gredo,
v dolgih plaščih suknenih gredo
pa v klobukih širokih gredo —
in naprej gredo in nazaj gredo
in zapiskajo še v slovo,
da nikoli tako!

VPRAŠANJE

Ali ti si svetla zvezda,
ki trepečeš vrh neba,
ali miselle otožna
mi miru nocoj ne da?

Nekaj, zvezda, k tebi vleče
s silo silno mi srce,
to življenjska tajna skrita
je bodočnosti moje.

Ali rojen sem si v blagor,
srečen bil spočetek moj?
Sebi, soljudem koristen
tek skončam kedaj jaz svoj?

Ali rojen sem v pogubo,
le za strast in nepokoj,
in obrne vse mi v zlo se,
in odveč bo život moj ...?

VSAK PO SVOJE

Pijo Kitajci opij in kadijo,
vesele ure iščejo si v strupi
in spolnjene želje so in njih upi,
ko strupa vsi omamljeni zaspijo —

Spet drugi zabiti vso hudobijo
poskušajo v šumeči, polni kupi,
ki jim dobrotno skrije svet gorjupi,
dokler na novo se ne prebudijo.

Izviti se zlovražne sreče strugi,
ki neče zreti let mladostnih cveta,
način jaz uporabljam čisto drugi —

I ta je pesmica v obupnosti zapeta,
le ž njo ubežim nesreči, tej vlačugi,
ki že od zibeli za mano leta.

ZAKAJ?

Ko še otrok sem bil,
zakaj se mi lagali ste,
da je tako lepo
na svetu, mi dejali ste?

Zakaj mi smehljajoč
ste varali srce mlado,
da lepega sveta
sem čakal, oh, tako težko —?

Zdaj velik vzrastel sem,
a v srcu pusta je ravan,
kjer krakajoč sedi
zlovešči, nikdar siti vran —

ZIMSKA KMEČKA PESEM

Skrinja lepo pisana,
z rožami porisana,
oj, ti dota moja!

V skrinjo pamet vso sem del,
v goro sem za zeta šel,
pamet, oj, in dota moja!

V gori čížek tam živi,
bolje njemu se godi,
pamet, dota, oj — in žena moja!

ZIMSKA PESEM

Prišel hudi čas,
prišla zima, mraz,
bog z menoj,
prišel hudi čas!

Ne le veje smrek,
znani tihi breg,
vse zapal je sneg,
vse zametel sneg ...

Pa čemu, zakaj
zvati dni nazaj?
Komaj da ti gaj
da še jek nazaj.

Časov prejšnjih ni,
ljubav drugim brsti,
z mrazom in mrakom
prišle volčje noči!

ZVONOVI ZVONIJO ZA ŠMARNI DAN

Zvonovi zvonijo za šmarni dan,
tiha žalost pa je v duši razlita —
ne rabim te, idi mi stran,
a žalost ne gre mi proč skrita.

Čemu sem otožen, zakaj hrepenim?
Zrak nebeški poln je sončnega svita,
in zdravje je v meni in zdravje nad njim
in žalost — čez ves svet razlita ...

ŽELJA PO NEVESTI

Prešla je že velika nóč,
dolgi post je proč,
jutri bo bela nedelja,
potlej čas pride vróč,
hej, tega komaj čakam.

Za Sveto telo
vse zorano že bo,
vse v steblu že bo
za Sveto telo,
hej, tega komaj čakam.

O Šmarnem potem
že si žita naspem,
že si žita naspem,
potlej v hoste grem,
hej, tega komaj čakam.

Ajda začrni,
gora pordeči,
polhu dlaka v bukvah
vsa se nagosti,
hej, tega komaj čakam.

Potlej leto nam zbeži,
počasi, tiho se gubi,
kot da še enkrat leto
vse prošle šteje dni,
hej, tega komaj čakam.

Štejem tudi jaz vse dni,
v prošlost se oziram:
pa za koga se upiram,
pa po kom vse dni umiram?
Ah, le tega komaj čakam!

ŽENITOVANJSKA PESEM

Jate splašenih golobov
čez ravnó polje letijo,
hitri svatovski vozovi
mimo polja pa drčijo.

V soncu bliskajo peruti
mi golobov, golobic se,
oj, kako blešči s komatov
sveti, medeni nakit se!

V soncu bliskajo peruti
mi golobov, golobic se,
oj, kako blešče tam v grivi
traki mi izpod cvetlic se!

Lepi, lepi so drugovi,
lepše mi družice,
ali ženin in nevesta
sta najlepša v pas in lice!

www.omnibus.se/beseda

ISBN 91-7301-065-0